UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

4 päivänä heinäkuuta 2013*

Muutoksenhaku — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Euroopan-markkinat — Kuparisten ja kupariseoksesta valmistettujen putken liittimien ala — Komission päätös — SEUT 101 artiklan rikkomisen toteaminen — Sakot — Yhtenä kokonaisuutena pidettävä, monitahoinen ja jatkettu kilpailusääntöjen rikkominen — Kilpailusääntöjen rikkomisen lopettaminen — Tietyt osallistujat jatkavat rikkomista — Rikkomisen uusiminen

Asiassa C-287/11 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklan nojalla 6.6.2011 tehdystä valituksesta,

Euroopan komissio, asiamiehinään F. Castillo de la Torre, V. Bottka ja R. Sauer, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

ja jossa valittajan vastapuolina ovat

Aalberts Industries NV, kotipaikka Utrecht (Alankomaat),

Comap SA, aiemmin Aquatis France SAS, kotipaikka Lyon (Ranska),

Simplex Armaturen + Fittings GmbH & Co. KG, kotipaikka Argenbühl-Eisenharz (Saksa),

edustajanaan advocaat R. Wesseling,

kantajina ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: tuomarit K. Lenaerts, joka hoitaa kolmannen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, E. Juhász (esittelevä tuomari), G. Arestis, T. von Danwitz ja D. Šváby,

julkisasiamies: P. Mengozzi,

kirjaaja: hallintovirkamies A. Impellizzeri,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.9.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 28.2.2013 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan komissio vaatii valituksellaan unionin tuomioistuinta kumoamaan Euroopan unionin yleisen tuomioistuimen asiassa T-385/06, Aalberts Industries ym. vastaan komissio, 24.3.2011 antaman tuomion (Kok., s. II-1223; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla kumottiin [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä 20.9.2006 tehdyn komission päätöksen K(2006) 4180 (Asia COMP/F-1/38.121 – Putken liittimet) (EUVL 2007, L 283, s. 63; jäljempänä riidanalainen päätös) 1 artikla ja 2 artiklan a alakohta sekä b alakohdan 2 alakohta siltä osin kuin kyseisessä päätöksessä todettiin Aalberts Industries NV:n (jäljempänä Aalberts), Comap SA:n (jäljempänä Comap), aiemmin Aquatis France SAS (jäljempänä Aquatis), sekä Simplex Armaturen + Fittings GmbH & Co. KG:n (jäljempänä Simplex) osallistuneen lainvastaiseen kartelliin 25.6.2003-1.4.2004 ja määrättiin Aalbertsille 100,8 miljoonan euron sakko, josta 55,15 miljoonaa euroa määrättiin yhteisvastuullisesti sen tytäryhtiöiden Aquatisin ja Simplexin kanssa, minkä lisäksi kummallekin tytäryhtiölle määrättiin yhteisvastuullisesti sakko.

2 Liitännäisvalituksellaan Aalberts, Aquatis ja Simplex vaativat siinä tapauksessa, että unionin tuomioistuin hyväksyy komission valituksen, riidanalaisen päätöksen 1 artiklan, 2 artiklan a alakohdan ja b alakohdan 2 alakohdan sekä 3 artiklan kumoamista Aalbertsia, Comapia (aiemmin Aquatis) ja Simplexiä koskevilta osiltaan.

3 Valituksen vastapuolet vaativat toissijaisesti valituksenalaisen tuomion kumoamista siltä osin kuin siinä todetaan yhtenä kokonaisuutena pidettävä, monitahoinen ja jatkettu kilpailusääntöjen rikkominen, jota väitetään jatketun komission maaliskuussa 2001 suorittamien tarkastusten jälkeen, sekä riidanalaisen päätöksen 1 artiklan, 2 artiklan a alakohdan ja b alakohdan 2 alakohdan sekä 3 artiklan kumoamista kyseisiä yhtiöitä koskevilta osiltaan tai toissijaisesti niille määrätyn sakon kumoamista tai huomattavaa alentamista.

Asian tausta ja riidanalainen päätös

4 Unionin yleinen tuomioistuin totesi seuraavaa:

”1 - - Rikkominen muodostui hintojen vahvistamisesta, hintaluetteloista sopimisesta, hintojen alennuksista ja hyvityksistä sopimisesta, hinnankorotusten soveltamismekanismeista sopimisesta, kansallisten markkinoiden ja asiakkaiden jakamisesta ja kaupallisten tietojen vaihtamisesta sekä säännöllisiin kokouksiin osallistumisesta ja muiden kilpailusääntöjen rikkomisen helpottamiseen tarkoitettujen kontaktien ylläpitämisestä.

2 [Aalberts, Aquatis ja Simplex] kuuluvat riidanalaisen päätöksen adressaatteihin.

3 Aalberts on kansainvälisen teollisuuskonsernin emoyhtiö, joka on noteerattu Amsterdamin (Alankomaat) Euronext-pörssissä. Sen määräysvallassa ovat suoraan tai epäsuorasti useat putken liittimien tuotannon tai jakelun alalla toimivat yhtiöt. Aalberts hankki 30.8.2002 koko IMI plc:n [jäljempänä IMI] putken liittimien valmistus- ja jakelutoiminnan, kun tämä oli koottu ’Yorkshire Fittings Groupiin’. Tämä toimi muodostui muun muassa Raccord Orléanais SA:n [jäljempänä Raccord Orléanais] (josta sittemmin tuli Aquatis) ja R. Woeste & Co. Yorkshire GmbH:n [jäljempänä Woeste & Co] (josta sittemmin tuli Simplex) kaikkien osakkeiden hankkimisesta. Nämä kaksi yritystä integroitiin Aalberts-konsernin toiseen pääasialliseen toimintaan eli virtauksensäätimiin.

4 Maaliskuussa 2006 Comap, joka on riidanalaisen päätöksen adressaatti, koska se osallistui rikkomiseen Legris Industries SA:n määräysvallassa, ja kantaja asiassa T-377/06, myytiin Aalberts-konsernille. Unionin yleiselle tuomioistuimelle ilmoitettiin 16.4.2007 päivätyllä kirjeellä siitä, että kaikki Aquatisin varat ja velat oli myyty Comapille ja että Aquatista ei enää ollut olemassa oikeudellisena yksikkönä. - -

5 Mueller Industries Inc., joka myös valmistaa kuparisia putken liittimiä, ilmoitti 9.1.2001 komissiolle kartellin olemassaolosta putken liittimien alalla ja muilla kupariputkien markkinoihin liittyvillä teollisuudenaloilla ja totesi olevansa halukas tekemään yhteistyötä komission kanssa sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun komission tiedonannon (EYVL 1996, C 207, s 4; jäljempänä vuoden 1996 yhteistyötiedonanto) mukaisesti (riidanalaisen päätöksen 114 perustelukappale).

6 Kupariputkia ja kuparisia putken liittimiä tutkiessaan komissio teki 22. ja 23.3.2001 yllätystarkastuksia 6.2.1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 ([EY 81] ja [EY 82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204) 14 artiklan 3 kohdan mukaisesti useiden yritysten – muun muassa IMI:n, joka oli tuolloin Raccords Orléanais'n ja [Woeste & Co:n] emoyhtiö – tiloissa (riidanalaisen päätöksen 119 perustelukappale).

7 Näiden ensimmäisten tarkastusten jälkeen komissio jakoi huhtikuussa 2001 kupariputkia koskevan tutkimuksensa kolmeen erilliseen menettelyyn eli menettelyyn asiassa COMP/E-1/38.069 (kupariset vesi- ja viemäriputket), asiassa COMP/F-1/38.121 (putken liittimet) ja asiassa COMP/E-1/38.240 (teollisuusputket) (riidanalaisen päätöksen 120 perustelukappale).

- -

9 Komissio esitti helmi–maaliskuusta 2002 lähtien asianomaisille osapuolille useita tietojensaantipyyntöjä asetuksen N:o 17 11 artiklan ja sittemmin [EY] 81 ja [EY] 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1) 18 artiklan mukaisesti (riidanalaisen päätöksen 122 perustelukappale).

10 IMI plc esitti syyskuussa 2003 pyynnön vuoden 1996 yhteistyötiedonannon soveltamisesta siihen. Tätä pyyntöä seurasivat Delta-konsernin pyyntö (maaliskuu 2004) ja FRA.BO SpA:n [jäljempänä FRA.BO] pyyntö (heinäkuu 2004). Viimeisen pyynnön esitti toukokuussa 2005 Advanced Fluid Connections plc (jäljempänä AFC). FRA.BO toimitti muun muassa tietoja, joissa kiinnitettiin komission huomio siihen, että rikkomista jatkettiin ajanjaksolla 2001–2004 eli komission tekemien tarkastusten jälkeen (riidanalaisen päätöksen 115–118 perustelukappale).

11 Komissio aloitti 22.9.2005 kilpailusääntöjen rikkomista koskevan menettelyn asiassa COMP/F-1/38.121 (putken liittimet) ja antoi väitetiedoksiannon, joka toimitettiin muun muassa [valituksen vastapuolille] (riidanalaisen päätöksen 123 ja 124 perustelukappale).

12 Komissio teki 20.9.2006 riidanalaisen päätöksen.

13 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa komissio totesi, että [valituksen vastapuolet] olivat osallistuneet rikkomiseen seuraavina ajanjaksoina:

— Aalberts ajanjaksolla 25.6.2003–1.4.2004

— Aquatis ja Simplex ajanjaksolla 31.1.1991–22.3.2001 IMI-konsernin jäseninä ja ajanjaksolla 25.6.2003–1.4.2004 Aalberts-konsernin jäseninä.

14 Komissio määräsi tämän rikkomisen vuoksi riidanalaisen päätöksen 2 artiklan a ja b alakohdassa [valituksen vastapuolille] seuraavat sakot:

’a) [Aalberts]: 100,80 miljoonaa euroa,

josta yhteisvastuussa

[Aquatisin kanssa]: 55,15 miljoonaa euroa ja

[Simplexin kanssa]: 55,15 miljoonaa euroa.

b) 1. [IMI] yhteisvastuussa IMI Kynoch Ltd:n kanssa: 48,30 miljoonaa euroa,

josta yhteisvastuussa

- -

[Aquatisin kanssa]: 48,30 miljoonaa euroa ja

[Simplexin kanssa]: 48,30 miljoonaa euroa.

2. [Aquatis] ja [Simplex] ovat yhteisvastuussa seuraavasta lisämäärästä: 2,04 miljoonaa euroa’.

15 Riidanalaisen päätöksen 3 artiklan perusteella 1 artiklassa tarkoitettujen yritysten oli lopetettava rikkominen välittömästi, jos ne eivät olleet jo tehneet niin, ja pidättäydyttävä vastaisuudessa 1 artiklassa kuvailtujen kaltaisista toimista tai toiminnasta sekä kaikista sellaisista toimista tai toiminnasta, jonka tavoite tai vaikutus on sama tai samankaltainen.

16 Kullekin yritykselle määrätyn sakon määrän vahvistamiseksi komissio sovelsi riidanalaisessa päätöksessä menetelmää, joka määritellään asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja [HT] 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annetuissa suuntaviivoissa (EYVL 1998, C 9, s. 3; jäljempänä vuoden 1998 suuntaviivat).

17 Sakon perusmäärän laskentapohjan vahvistamisesta rikkomisen vakavuuden mukaan on ensinnäkin todettava, että komissio luokitteli rikkomisen erittäin vakavaksi sen luonteen ja maantieteellisen vaikutusalan vuoksi (riidanalaisen päätöksen 755 perustelukappale).

18 Koska komissio katsoi asianomaisten yritysten olevan huomattavan erilaisia, se kohteli niitä eri tavalla ja tukeutui tässä niiden markkinaosuuksien mukaan määritettyyn suhteelliseen merkitykseen asianomaisilla markkinoilla. Tällä perusteella se jakoi kyseiset yritykset kuuteen luokkaan tukeutumalla kunkin yrityksen liikevaihto-osuuksiin, jotka perustuivat tässä menettelyssä tarkoitettuihin tuotteisiin ETA:n [Euroopan talousalue] tasolla vuonna 2000, paitsi Aalbertsin ja AFC:n tapauksessa, joissa se otti huomioon vuoden 2003 (riidanalaisen päätöksen 758 perustelukappale).

19 Aalberts luokiteltiin ensimmäiseen luokkaan, jolle vahvistettiin sakon perusmäärän laskentapohjaksi 60 miljoonaa euroa, kun taas IMI luokiteltiin toiseen luokkaan, jolle vahvistettiin laskentapohjaksi 46 miljoonaa euroa (riidanalaisen päätöksen 765 perustelukappale).

20 Komissio korotti tämän jälkeen kullekin asianomaiselle yritykselle määrätyn sakon laskentapohjaa 10 prosentilla kultakin kartelliin osallistumisvuodelta ja tarvittaessa 5 prosentilla kultakin kuuden kuukauden ja vuoden väliseltä ajanjaksolta. Ajanjaksolta 31.12.1988–31.1.1991 komissio katsoi kartellin kyseisen ajanjakson rajallisen maantieteellisen vaikutusalan vuoksi asianmukaiseksi korottaa sakkoa 5 prosentilla vuotta kohden (riidanalaisen päätöksen 775 perustelukappale).

21 Lopuksi rikkomiseen osallistumisen jatkamista komission tarkastusten jälkeen eli ajanjaksolla 25.6.2003–1.4.2004 pidettiin raskauttavana olosuhteena, jonka vuoksi [valituksen vastapuolille] määrätyn sakon perusmäärän korottaminen 60 prosentilla katsottiin perustelluksi (riidanalaisen päätöksen 779 ja 782 perustelukappale).”

Kanne unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

5 Valituksen vastapuolet vaativat 14.9.2006 jättämällään kannekirjelmällä, että unionin yleinen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen 1 artiklan, 2 artiklan a alakohdan ja b alakohdan 2 alakohdan sekä 3 artiklan niitä koskevilta osin

— toissijaisesti alentaa huomattavasti niille määrätyn sakon määrää.

6 Kanteensa tueksi unionin yleisessä tuomioistuimessa valituksen vastapuolet esittivät viisi kanneperustetta, jotka koskivat sen lainvastaisuutta, että Aalbertsin katsottiin emoyhtiönä olevan vastuussa rikkomisesta, sitä, ettei EY 81 artiklaa ollut rikottu, sitä, ettei riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettuun yhtenä kokonaisuutena pidettävään, monitahoiseen ja jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen ollut osallistuttu, asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan ja vuoden 1998 suuntaviivojen rikkomista sekä lopuksi asetuksen N:o 1/2003 2 artiklan sekä [EY] 81 ja [EY] 82 artiklan mukaisten komission menettelyjen kulusta 7.4.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 773/2004 (EUVL L 123, s. 18) 11 artiklan 2 kohdan rikkomista.

7 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi asianmukaiseksi analysoida ensiksi toista ja kolmatta kanneperustetta.

8 Unionin yleinen tuomioistuin korosti valituksenalaisen tuomion 48 kohdassa, että sen toiminnan olemassaoloa, josta komissio moitti valituksen vastapuolia, eli Fédération française des négociants en appareils sanitaires, chauffage, climatisation et canalisationsin (FNAS) 25.6.2003–20.1.2004 järjestettyihin kokouksiin osallistumista, 16.2.2004 järjestettyyn puhelinkonferenssiin, jonka väitetään niin ikään tapahtuneen FNAS:n puitteissa, osallistumista, yhteydenpitoa erään valituksen vastapuolen työntekijän ja FRA.BO:n edustajan välillä sekä yhteydenpitoa Essenin (Saksa) messujen aikana 18.3.2004 ei ole kiistetty. Valituksen vastapuolet kiistävät sen sijaan tämän toiminnan kilpailunvastaisen luonteen, joka on edellytys EY 81 artiklan rikkomisen toteamiseksi.

9 Unionin yleisen tuomioistuin tutki todisteita ja katsoi valituksenalaisen tuomion 68 kohdassa, että Simplexin osallistumista EY 81 artiklan rikkomiseen riidanalaisella ajanjaksolla ei ollut näytetty oikeudellisesti riittävällä tavalla toteen. Se päätteli tästä valituksenalaisen tuomion 69 kohdassa, että riidanalaisen päätöksen 1 artikla oli kumottava siltä osin kuin komissio totesi siinä Simplexin osallistuneen yhtenä kokonaisuutena pidettävään, monitahoiseen ja jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen riidanalaisella ajanjaksolla.

10 Aquatisin rikkomiseen osallistumisesta unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 119 kohdassa, ettei ollut osoitettu, että Aquatis olisi ollut tietoinen siitä, että se oli liittynyt toiminnallaan kartelliin, joka muodostui eri osista, joilla oli yhteinen päämäärä, tai myöskään kartelliin, johon se oli jo osallistunut ennen maaliskuuta 2001 ja joka jatkui siitä lähtien.

11 Unionin yleinen tuomioistuin kumosi näin ollen paitsi Aquatisin ja Simplexin myös Aalbertsin, jonka oli riidanalaisessa päätöksessä katsottu olevan vastuussa tytäryhtiöistään, osalta riidanalaisen päätöksen 1 artiklan siltä osin kuin komissio totesi siinä, että ne olivat osallistuneet riidanalaisella ajanjaksolla yhtenä kokonaisuutena pidettävään, monitahoiseen ja jatkettuun rikkomiseen osallistumalla sopimuksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin kuparisten putken liittimien ja kupariseoksesta valmistettujen putken liittimien markkinoilla.

12 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, ettei ollut tarpeen lausua muista kanneperusteista, ja kumosi Aalbertsille määrätyn 100,8 miljoonan euron suuruisen sakon – josta 55,15 miljoonaa euroa yhteisvastuullisesti Aquatisin ja Simplexin kanssa – sekä 2,04 miljoonan euron määrän, jonka maksamisesta Aquatis ja Simplex olivat yhteisvastuussa.

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa ja asianosaisten vaatimukset

13 Komissio esittää kolme perustetta valituksenalaisen tuomion kumoamiseksi.

14 Ensimmäisellä valitusperusteellaan komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin rikkoi useita todistustaakkaa koskevia sääntöjä sekä menettelysääntöjä, vääristi tiettyjä todisteita eikä perustellut tosiseikkoja koskevaa arviointiaan riittävästi. Toissijaisesti esittämällään toisella valitusperusteella komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin kumosi virheellisesti riidanalaisen päätöksen kokonaisuudessaan. Kolmannella valitusperusteellaan, johon komissio vetoaa niin ikään toissijaisesti siinä tapauksessa, että unionin tuomioistuin hylkää kaksi ensimmäistä perustetta, komissio katsoo, ettei unionin yleinen tuomioistuin perustellut riittävästi riidanalaisen päätöksen 2 artiklan b alakohdan 2 alakohdan kumoamista, että se lausui ultra petita ja loukkasi kontradiktorisen menettelyn periaatetta.

Ensimmäinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

15 Ensimmäinen valitusperuste jakautuu kolmeen osaan.

– Simplexin ja Aquatisin jatkettuun rikkomiseen osallistumisen arvioiminen erikseen

16 Komission mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei arvioinut Aalbertsin jatkettua rikkomiseen osallistumista vaan se arvioi erillisesti ja yksittäin kumpaakin sen tytäryhtiötä eli yhtäältä Simplexiä ja toisaalta Aquatisia. Valituksenalaisessa tuomiossa jätetään näin ollen huomiotta varsinainen peruste selvitysaineiston arvioimiselle riidanalaisessa päätöksessä eli se, että Simplex ja Aquatis kuuluivat samaan taloudelliseen yksikköön ja siis SEUT 101 artiklassa sekä asetuksen N:o 1/2003 7 artiklassa ja 23 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun yritykseen. Unionin yleisen tuomioistuimen olisi näin ollen pitänyt aluksi vastata kanneperusteeseen, joka koski sitä, että Aalberts ja sen tytäryhtiöt muodostivat saman yrityksen, mitä valituksenalaisessa tuomiossa ei tarkasteltu.

– Kaikkia seikkoja ja erityisesti yksittäisten todisteiden välisiä yhteyksiä ei otettu huomioon

17 Komissio väittää yhtäältä, ettei unionin yleinen tuomioistuin ottanut huomioon kaikkia seikkoja, jotka sille esitettiin riidanalaisessa päätöksessä ja ensimmäisessä oikeusasteessa käydyssä oikeudenkäynnissä ja jätti huomiotta tietyt todisteet tätä riittävästi perustelematta, eikä toisaalta tutkinut kaikkia näitä todisteita ja jätti näin ollen huomiotta niiden väliset yhteydet.

18 Näin toimiessaan unionin yleinen tuomioistuin jätti komission mukaan huomiotta suhteet, jotka vallitsevat eri todisteiden välillä ja jotka ovat hyödyllisiä kollusiivisen toiminnan asianmukaiseksi arvioimiseksi. Komission mukaan unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se omaksui valikoivan ja lokeroidun näkökulman yhtäältä ottamatta huomioon samankaltaisuuksia kartellin ensimmäisen ajanjakson aikana (ennen komission suorittamia tarkastuksia) tapahtuneen kollusiivisen toiminnan ja sen myöhemmän yhteydenpidon välillä, josta Aalbertsin katsottiin olevan vastuussa, ja toisaalta ilmeisiä yhteyksiä eri kollusiivisen yhteydenpidon välillä ajanjaksolla 2003–2004.

– Todisteiden vääristäminen ja puutteelliset perustelut

19 Komissio katsoo, että P:n (FRA.BO) 25.2.2004 päivättyjen käsin kirjoitettujen muistiinpanojen ja näihin liittyen esitettyjen selvitysten hylkäämistä unionin yleisessä tuomioistuimessa ei perusteltu riittävästi. Valituksenalaisen tuomion 60 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin toki vahvisti, ettei ”ole pois suljettua, että kyseessä oli Simplexin itsenäinen maahantuoja (D), joka päätti korottaa hintojaan”, muttei se kuitenkaan selittänyt mitenkään, miten tällä väitteellä oli merkitystä, eikä selittänyt päätelmää, joka siitä voitiin tehdä.

20 Komissio väittää myös, että unionin yleinen tuomioistuin vääristi samanaikaisesti muistikirjaan kirjatun merkinnän sisältöä ja FRA.BO:n lausuntoja. Komission mukaan FRA.BO:n toisen lausunnon ja itse muistikirjaan kirjatun merkinnän analyysin perusteella unionin yleinen tuomioistuin saattoi yksinomaan katsoa, että Simplex oli ilmoittanut FRA.BO:lle 5 prosentin hinnankorotuksesta Kreikassa, mikä koski loogisesti D:tä, joka toimi jälleenmyyjänä.

21 Komissio väittää myös, että unionin yleinen tuomioistuin jätti huomiotta todisteet, jotka koskivat Simplexin edustajien (Be ja H) osallistumista kollusiiviseen kokoukseen IBP Ltd:n edustajan (Ha) kanssa Essenin messuilla 18.3.2004. Komission mukaan unionin yleinen tuomioistuin vääristi asianomaisen kartellin eri toimijoiden lausuntoja tämän tilaisuuden, joka antoi aiheen kollusiivisiin kokouksiin, aikana.

22 Komissio toteaa lopuksi, että unionin yleinen tuomioistuin jätti jälleen tarkastelematta kaikkia seikkoja ja vääristi tosiseikkoja arvioidessaan Aalbertsin (Aquatis) osallistumista FNAS:n kokouksiin. Sen mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei myöskään selittänyt valituksenalaisen tuomion 60 kohdassa tehdyn sen toteamuksen merkitystä, jonka mukaan ei ollut poissuljettua, että kyseessä oli Simplexin itsenäinen maahantuoja (D), joka oli päättänyt korottaa hintojaan 5 prosenttia 1.3.2004 lukien. Unionin yleisen tuomioistuimen perustelut ovat lisäksi komission mukaan ristiriitaiset, koska käsiteltävässä asiassa se katsoi, että Aalbertsin FNAS:n kokouksiin osallistumisella ei ollut ”ilmeistä” yhteyttä kokonaiskartelliin, vaikka rinnakkaisessa asiassa se katsoi, että kyseisiin kokouksiin osallistuminen muodosti riittävän yhteyden koko rikkomisen osoittamiseksi IBP Ltd:n osalta (asia T-384/06, IBP ja International Building Products France v. komissio, tuomio 24.3.2011, Kok., s. II-1177).

23 Valituksen vastapuolet toteavat, että rikkomiset, joista Aquatisia ja Simplexiä moititaan, perustuvat neljään tosiasialliseen tapahtumaan, joista kaksi koskee Aquatisia (tämän edustajien osallistuminen FNAS:n logistiikkatyöryhmän viiteen kokoukseen ja yhteen puhelinkonferenssiin saman FNAS:n puitteissa) ja kaksi Simplexiä (yhteydenotto puhelimitse FRA.BO:n edustajan ja Simplexin edustajan välillä ja tapaaminen Essenin messuilla 18.3.2004). Valituksen vastapuolten mukaan nämä tapahtumat eivät tue toisiaan, ja kaiken logiikan mukaan unionin yleinen tuomioistuin arvioi näiden kahden yhtiön väitettyä osallistumista ja tutki sitten kaikkia todisteita niiden asiayhteydessä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

24 Valituksenalaisen tuomion 3 kohdasta ilmenee, että Raccord Orléanais ja Woeste & Co olivat Aalbertsin tytäryhtiöitä. Aalberts osti näiden tytäryhtiöiden kaikki osakkeet 30.8.2002. Tytäryhtiöt integroitiin yhteen Aalberts-konsernin toimintaan eli virtauksensäätimiin.

25 On myös muistutettava, että riidanalaisen päätöksen 649–656 perustelukappaleessa valituksen vastapuolia pidettiin yhtenä ainoana EY 81 artiklassa tarkoitettuna yrityksenä. Tämän vuoksi komissio katsoi riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa emoyhtiö Aalbertsin olevan vastuussa Aquatisin ja Simplexin väitetysti kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevästä toiminnasta.

26 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan emoyhtiön voidaan katsoa olevan vastuussa tytäryhtiönsä toiminnasta erityisesti silloin, kun siitä huolimatta, että tytäryhtiö on erillinen oikeussubjekti, se ei määritä itsenäisesti toimintaansa markkinoilla vaan noudattaa olennaisilta osin emoyhtiön sille antamia ohjeita, kun otetaan erityisesti huomioon taloudelliset, organisatoriset ja oikeudelliset yhteydet näiden kahden oikeudellisen yksikön välillä (ks. asia C-97/08 P, Akzo Nobel ym. v. komissio, tuomio 10.9.2009, Kok., s. I-8237, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 Valituksenalaisesta tuomiosta ilmenee, että valituksen vastapuolet riitauttivat ensimmäisessä kanneperusteessaan unionin yleisessä tuomioistuimessa sen, että Aalberts ja sen tytäryhtiöt Aquatis ja Simplex luokiteltiin yhdeksi ainoaksi EY 81 artiklassa tarkoitetuksi yritykseksi.

28 Unionin yleinen tuomioistuin ei kuitenkaan tutkinut kyseistä kanneperustetta valituksenalaisessa tuomiossa. Se tyytyi tutkimaan toista ja kolmatta kanneperustetta ja muun muassa sitä, voitiinko katsoa, että Aquatis ja Simplex olivat osallistuneet erikseen riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todettuun rikkomiseen, kumpaakin tytäryhtiötä itseään koskevien todisteiden tutkimisen perusteella.

29 Tällä tavoin toimiessaan unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, koska se jätti huomiotta riidanalaisen päätöksen varsinaisen perusteen eli sen, että Aalberts, Aquatis ja Simplex kuuluivat samaan taloudelliseen yksikköön ja siis samaan EY 81 artiklassa tarkoitettuun yritykseen.

30 Ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa on siten perusteltu.

31 Tässä tilanteessa on selvitettävä, onko valituksenalainen tuomio kumottava kyseisen virheen vuoksi.

32 Oikeuskäytännöstä ilmenee tämän osalta, että unionin yleisen tuomioistuimen tekemästä oikeudellisesta virheestä ei seuraa, että valituksenalainen tuomio olisi kumottava, jos tuomiolauselman tueksi on sellaisia muita perusteluita, että siitä ilmenevä lopputulos on perusteltu (ks. vastaavasti asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok., s. I-1719, 47 kohta ja asia C-352/09 P, ThyssenKrupp Nirosta v. komissio, tuomio 29.3.2011, Kok., s. I-2359, 136 kohta).

33 Unionin yleisessä tuomioistuimessa käsitellyssä kanteessa kannekirjelmän ensimmäisen kanneperusteen tutkiminen olisi voinut johtaa kahteen lopputulokseen.

34 Jos unionin yleinen tuomioistuin olisi päätynyt siihen, että kyseiset kolmet yhtiötä eivät muodostaneet yhtä unionin kilpailuoikeudessa tarkoitettua yritystä, komission tämän kanneperusteen yhteydessä esittämä kritiikki unionin yleinen tuomioistuimen suorittamasta tutkimuksesta olisi perusteetonta.

35 Jos puolestaan unionin kilpailuoikeudessa tarkoitettu yritys olisi yksilöity, tällainen toteamus olisi voinut periaatteessa johtaa valituksenalaisessa tuomiossa hyväksytystä tuomiolauselmasta poikkeavaan tuomiolauselmaan.

36 Unionin tuomioistuimen on tutkittava tätä toista mahdollisuutta.

37 On kiistatonta, että riidanalaisessa päätöksessä komissio tutki ja arvioi sovittua kartellia kahdessa vaiheessa, jotka komission yllätystarkastukset useiden yritysten tiloissa maaliskuussa 2001 erottivat toisistaan. Aalberts-konsernia koskenut tutkimus suoritettiin toisen vaiheen aikana ja erityisesti 15.6.2003.–1.4.2004. Komissio itse käytti valituksessaan tässä yhteydessä ilmaisua ”toinen ajanjakso”.

38 Riidanalaisen päätöksen 570 kohdassa komissio myönsi, että Aalbertsin edeltäjä ja Aquatisin ja Simplexin emoyhtiö IMI oli maaliskuussa 2001 päättänyt osallistumisensa kartelliin välittömästi komission yllätystarkastusten jälkeen. Valituksenalaisen tuomion 80 kohdassa on lisäksi kantajien lausunto, jonka mukaan hankkiessaan IMI:n kuparisten putken liittimien alan koko valmistus- ja jakelutoiminnan Aalberts varmistui siitä, että IMI ja sen tytäryhtiöt, joihin Raccord Orléanais ja Woeste & Co kuuluivat, olivat todella päättäneet riidanalaiseen kartelliin osallistumisen. Komissio ei kiistänyt tätä lausuntoa. Unionin yleinen tuomioistuin totesi nimenomaisesti Aquatisista valituksenalaisen tuomion 114 kohdassa, että kun Aquatis oli IMI:n määräysvallassa, se päätti osallistumisensa rikkomiseen välittömästi komission maaliskuussa 2001 tekemien tarkastusten jälkeen.

39 Maaliskuusta 2001 päivämäärään 25.6.2003 ulottuvalla ajanjaksolla komissio ei missään tapauksessa moiti Aalbertsia ja sen tytäryhtiöitä mistään tapahtumasta, jota voitaisiin pitää kilpailusääntöjen rikkomisena. On näin ollen katsottava osoitetuksi, että kyseisen viiteajanjakson aikana yksikään Aalberts-konsernin jäsen ei osallistunut riidanalaiseen kartelliin.

40 Vaikka siis olisi katsottava, että Aalberts, Aquatis ja Simplex muodostivat unionin kilpailuoikeudessa tarkoitetun yrityksen, on niin, että jotta kyseisen yrityksen voitaisiin katsoa olevan vastuussa riidanalaisesta kartellista, ainakin yhden kyseisen konsernin jäsenen olisi pitänyt liittyä siihen uudelleen (ks. vastaavasti asia C-286/11 P, komissio v. Tomkins, tuomio 22.1.2013, 37 kohta).

41 Unionin yleinen tuomioistuin toimi näin ollen asianmukaisesti, kun se tutki kaikki riidanalaisessa päätöksessä mainitut kantajia vastaan puhuvat seikat, jotka olisivat voineet osoittaa, että Aalbertsin tytäryhtiö oli liittynyt uudelleen kartelliin.

42 Unionin yleinen tuomioistuin totesi tästä yhtäältä valituksenalaisen tuomion 68 kohdassa, että ”Simplexin osallistumista EY 81 artiklan rikkomiseen riidanalaisella ajanjaksolla ei ole näytetty oikeudellisesti riittävällä tavalla toteen”, ja toisaalta kyseisen tuomion 119 kohdassa, ”ettei ole osoitettu, että Aquatis olisi ollut tietoinen siitä, että se oli liittynyt toiminnallaan kartelliin, joka muodostui eri osista, joilla oli yhteinen päämäärä, tai myöskään kartelliin, johon se oli jo osallistunut ennen maaliskuuta 2001 ja joka jatkui”.

43 Minkään perusteella ei voida katsoa, että unionin yleinen tuomioistuin olisi todennut yhden tai useamman asianomaisen yhtiön rikkoneen unionin kilpailusääntöjä, vaikka se olisi ensin todennut, että nämä yhtiöt muodostivat yhdessä yhden ainoan unionin kilpailuoikeudessa tarkoitetun yrityksen.

44 On lisäksi todettava, että unionin yleinen tuomioistuin suoritti tosiseikkoja koskevan arviointinsa ne seikat huomioiden, jotka kyseisessä tuomioistuimessa esitetyssä asiakirja-aineistossa esiintyivät, erityisesti Aalbertsin, Aquatisin ja Simplexin välisten yhteyksien osalta.

45 Tässä tilanteessa tämän tuomion 29 kohdassa todettu oikeudellinen virhe ei voi johtaa valituksenalaisen tuomion kumoamiseen.

46 Ensimmäisen valitusperusteen toisesta osasta on seuraavaksi todettava, että komissio moittii unionin yleistä tuomioistuinta lähinnä siitä, että tämä tutki erikseen kumpaakin tytäryhtiötä vastaan puhuvia seikkoja ottamatta huomioon kaikkien todisteiden välisiä yhteyksiä sen arvioimiseksi, merkitsikö kummankin tytäryhtiön toiminta kilpailusääntöjen rikkomista.

47 Tästä on muistutettava, että SEUT 256 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta ja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisestä kohdasta ilmenee, että ainoastaan unionin yleinen tuomioistuin on toimivaltainen toisaalta määrittämään ratkaisun perustaksi asetettavan tosiseikaston, lukuun ottamatta sellaisia tapauksia, joissa määritetyn tosiseikaston paikkansapitämättömyys käy ilmi unionin yleiselle tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta, ja toisaalta arvioimaan tätä tosiseikastoa. Kun unionin yleinen tuomioistuin on määrittänyt asian tosiseikaston tai arvioinut sitä, unionin tuomioistuin on SEUT 256 artiklan nojalla toimivaltainen harjoittamaan tämän tosiseikaston oikeudelliseen luonnehdintaan ja unionin yleisen tuomioistuimen sen pohjalta tekemiin oikeudellisiin päätelmiin kohdistuvaa valvontaa (ks. asia C-445/11 P, Bavaria v. komissio, tuomio 19.12.2012, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

48 On todettava, että tällä valitusperusteen osalla komissio pyytää unionin tuomioistuinta arvioimaan uudelleen tosiseikkoja. Komission kyseenalaistama todisteiden arviointi liittyy näin ollen tosiseikkojen arviointiin, joka ei kuulu unionin tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin, jollei unionin yleiselle tuomioistuimelle esitettyjä todisteita ole otettu huomioon vääristyneellä tavalla (ks. em. asia Bavaria v. komissio, tuomion 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

49 Tästä seuraa, että ensimmäisen valitusperusteen toinen osa on jätettävä tutkimatta.

50 Ensimmäisen valitusperusteen kolmannesta osasta on muistutettava, että kun valittaja väittää, että unionin yleinen tuomioistuimelle esitetyt todisteet on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, sen on SEUT 256 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan, Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 51 artiklan ensimmäisen kohdan ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 168 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan ilmoitettava täsmällisesti todisteet, jotka se katsoo unionin yleisen tuomioistuimen ottaneen huomioon vääristyneellä tavalla, ja näytettävä toteen arviointivirheet, joiden takia unionin yleinen tuomioistuin on sen mukaan päätynyt niiden ottamiseen huomioon vääristyneellä tavalla (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomio 7.1.2004, Kok., s. I-123, 50 kohta).

51 Todisteet on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, jos ilman uusia todisteita on selvää, että jo saatujen todisteiden arviointi oli ilmeisen virheellistä (ks. asia C-229/05 P, PKK ja KNK v. neuvosto, tuomio 18.1.2007, Kok., s. I-439, 37 kohta ja asia C-413/08 P, Lafarge v. komissio, tuomio 17.6.2010, Kok., s. I-5361, 17 kohta).

52 Tällä ensimmäisen valitusperusteen kolmannella osalla komissio kuitenkin tyytyy ehdottamaan Simplexin riidanalaiseen kartelliin osallistumista koskevien eri todisteiden erilaista tulkintaa kuin minkä unionin yleinen tuomioistuin teki muun muassa niiden P:n käsin kirjoittamien ja 25.2.2004 päivättyjen muistiinpanojen osalta, jotka koskivat puhelimitse tapahtunutta yhteydenottoa W:hen sekä Be:n H:n ja Ha:n lausuntoja, jotka koskivat väitetysti kollusiivista yhteydenpitoa Essenin messuilla 18.3.2004. Komission käsiteltävässä asiassa esittämien argumenttien perusteella ei kuitenkaan voida päätellä, että unionin yleinen tuomioistuin olisi selvästi ylittänyt kyseisten todisteiden kohtuullisen arvioinnin rajat (ks. analogisesti asia C-260/09 P, Activision Blizzard Germany v. komissio, tuomio 10.2.2011, Kok., s. I-419, 57 kohta).

53 Väitetystä perustelujen puuttumisesta on todettava lopuksi, että komission perustelut liittyvät lähinnä kyseisten käsin kirjoitettujen, 25.2.2004 päivättyjen muistiinpanojen arviointiin. Vaikka unionin yleinen tuomioistuin ei selitä valituksenalaisen tuomion 60 kohdassa tekemänsä toteamuksen merkitystä, se toteaa kyseisen tuomion 61 kohdassa, että pelkästään kyseisten muistiinpanojen ”perusteella ei voida osoittaa Simplexin osallisuutta nyt käsiteltävässä asiassa moitittuun rikkomiseen [, koska ei] voida sulkea pois sitä, että tätä yhteydenpitoa voidaan pitää yksittäisenä tapahtumana [, minkä lisäksi] pelkästään näillä muistiinpanoilla ei myöskään voida osoittaa Simplexin osallistumista kartelliin vuonna 2003”. Väitettä, joka koskee ristiriitaisia perusteluja, ei näin ollen voida myöskään hyväksyä. Edellä mainitussa asiassa IBP ja International Building Products France vastaan komissio antamassaan tuomiossa unionin yleinen tuomioistuin totesi, että todisteet osoittivat oikeudellisesti riittävällä tavalla

asianomaisten kantajien osallistumisen riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettuun rikkomiseen, mutta Aalbertsia, Aquatisia ja Simplexiä koskevien todisteiden arviointi valituksenalaisessa tuomiossa ei riittänyt unionin yleisen tuomioistuimen tällaisen toteamuksen perusteeksi kyseisten yhtiöiden väitetysti muodostaman yrityksen osalta.

54 Tässä tilanteessa ensimmäisen valitusperusteen kolmas osa on perusteeton.

55 Komission valituksensa tueksi esittämä ensimmäinen valitusperuste on näin ollen hylättävä.

Toinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

56 Toisessa valitusperusteessaan, joka koskee oikeudellista virhettä, komissio esittää, että unionin yleinen tuomioistuin teki ilmeisen virheen, kun se kumosi riidanalaisen päätöksen kokonaan Aquatis-tytäryhtiön ja Aalberts-emoyhtiön osalta, vaikka se vahvisti Aquatisin osallistumisen kartellin toimintaan Ranskan markkinoilla. Valituksenalaisessa tuomiossa on komission mukaan ainakin kaksi oikeudellista virhettä.

57 Ensimmäinen perustuu komission mukaan siihen, että unionin yleinen tuomioistuin kumosi riidanalaisen päätöksen siksi, että Aquatisin tietämys kartellista oli eri tasolla muihin FNAS:n kokouksiin Ranskassa osallistuneisiin yhtiöihin nähden.

58 Toista oikeudellista virhettä luonnehtii komission mukaan se, että unionin yleinen tuomioistuin ylitti toimivaltansa, kun se kumosi riidanalaisen päätöksen kokonaan Aalbertsin ja sen kahden tytäryhtiön osalta, vaikka kyseisen päätöksen osittainen kumoaminen olisi ollut tarkoituksenmukaisempi ratkaisu. Komissio nimittäin katsoo, että jos Aquatisin osalta oli todettu kaksi erillistä rikkomista kartellin kahdella viiteajanjaksolla, unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se kumosi sakon koko määrän sen sijaan, että se olisi vain alentanut sitä Aquatisin osallistumisesta FNAS:n kokouksiin kartellin toisella ajanjaksolla muodostuneen rikkomisen kuvastamiseksi.

59 Valituksen vastapuolet katsovat, että tämä toinen valitusperuste on jätettävä osittain tutkimatta, koska kyseessä on todellisuudessa ensimmäisessä oikeusasteessa jo esitettyjen tosiseikkojen uudelleentutkimispyyntö. Ne vaativat toissijaisesti, että toinen valitusperuste hylätään, koska se perustuu valituksenalaisen tuomion virheelliseen tulkintaan sekä yhtenä kokonaisuutena pidettävän, monitahoisen ja jatketun kilpailusääntöjen rikkomisen käsitteen virheelliseen soveltamiseen.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

60 On todettava, että valituksenalaisen tuomion 108 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin muistutti, että riidanalaisessa päätöksessä komissio moitti Aquatisia siitä, että tämä oli osallistunut riidanalaisella ajanjaksolla yhtenä kokonaisuutena pidettävään, monitahoiseen ja jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen, joka kattoi koko yleiseurooppalaisiksi kutsutut markkinat ja joka kuvattiin riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa.

61 Muistutettuaan valituksenalaisen tuomion 109 kohdassa, että yhtenä kokonaisuutena pidettävän, monitahoisen ja jatketun rikkomisen muodostivat maaliskuun 2001 jälkeen kahdenkeskinen yhteydenpito, yhteydenpito messuilla sekä yhteydenpito FNAS:n kokousten puitteissa hintojen koordinoimiseksi, unionin yleinen tuomioistuin totesi kyseisen tuomion 110 kohdassa, että Aquatis oli riidanalaisella ajanjaksolla osallistunut yksinomaan FNAS:n kokouksiin eikä rikkomisen kahteen muuhun osaan. Todettuaan valituksenalaisen tuomion 119 kohdassa, ettei ollut osoitettu, että Aquatis olisi ollut tietoinen siitä, että se oli liittynyt toiminnallaan kartelliin, joka muodostui eri osista, joilla oli

yhteinen päämäärä, tai myöskään kartelliin, johon se oli jo osallistunut ennen maaliskuuta 2001 ja joka jatkui, unionin yleinen tuomioistuin kuitenkin kumosi riidanalaisen päätöksen 1 artiklan kokonaisuudessaan vastapuolten osalta.

62 Tämän tuomion 57 kohdassa mainitusta väitetystä oikeudellisesta virheestä on todettava, että edellyttäen, että Aquatisin toiminta FNAS:n kokouksissa voidaan itsessään luokitella kilpailunvastaiseksi, on varmaa, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistetut kriteerit sille, että tämän toiminnan voidaan katsoa olevan osa yhtenä kokonaisuutena pidettävää, monitahoista ja jatkettua kilpailusääntöjen rikkomista, eivät täyty.

63 Oikeuskäytännön mukaan on nimittäin niin, että olisi pitänyt näyttää toteen, että kyseinen yritys aikoi omalla toiminnallaan myötävaikuttaa kaikkien osallistujien yhteisten päämäärien tavoittelemiseen ja että yritys tiesi muiden samaan päämäärään pyrkivien yritysten suunnittelemasta tai toteuttamasta kilpailunvastaisesta käyttäytymisestä tai että se saattoi kohtuudella ennakoida sen ja oli valmis hyväksymään siihen sisältyvän riskin (ks. asia C-441/11 P, komissio v. Verhuizingen Coppens, tuomio 6.12.2012, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 112 ja 119 kohdassa esittämissä toteamuksissa suljetaan tämä mahdollisuus kuitenkin pois.

64 Siitä, olisiko unionin yleisen tuomioistuimen joka tapauksessa pitänyt kumota riidanalaisen päätöksen 1 artikla osittain valituksen vastapuolten osalta, kuten komissio väittää, koska asianomainen yritys osallistui yhtenä kokonaisuutena pidettävän ja jatketun rikkomisen osaan eli FNAS:n kokouksiin, on todettava, että unionin tuomioistuin on jo katsonut, että unionin oikeuden toimen osittainen kumoaminen on mahdollista vain silloin, kun osat, joiden kumoamista on vaadittu, ovat sellaisia, että ne voidaan erottaa muusta toimesta (ks. em. asia komissio v. Verhuizingen Coppens, tuomion 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

65 On kuitenkin todettava, että riidanalaisessa päätöksessä valituksen vastapuolia moititaan pelkästään niiden osallistumisesta yhtenä kokonaisuutena pidettävään, monitahoiseen ja jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen. Kyseisessä päätöksessä ei näin ollen luokitella Aquatisin osallistumista FNAS:n kokouksiin EY 81 artiklan rikkomiseksi. Riidanalaisen päätöksen 546 perustelukappaleessa, jossa luetellaan päätöksessä tarkoitetut kilpailunvastaiset toiminnot, ei päinvastoin ole mitään viittausta FNAS:n kokouksiin. Riidanalaisen päätöksen 590 perustelukappaleessa lisäksi vahvistetaan nimenomaisesti, että komissio katsoi ”keinotekoiseksi jakaa osiin [asianomaisten yritysten] jatketun toiminnan, jolla oli yksi ainoa päämäärä, ja pitää sitä useana erillisenä rikkomisena, vaikka kyseessä oli todellisuudessa yhtenä kokonaisuutena pidettävä rikkominen”.

66 Jos oletetaan, että FNAS:n kokousten tavoite tai vaikutus oli kilpailunvastainen, tässä tilanteessa kyseinen yhtenä kokonaisuutena pidettävän, monitahoisen ja jatketun kilpailusääntöjen rikkomisen osa ei olisi ollut erotettavissa muusta toimesta tämän tuomion 64 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla.

67 Unionin yleinen tuomioistuin kumosi näin ollen perustellusti riidanalaisen päätöksen 1 artiklan kokonaan valituksen vastapuolten osalta todettuaan, ettei ollut mahdollista katsoa yrityksen osallistuneen yhtenä kokonaisuutena pidettävään, monitahoiseen ja jatkettuun kartelliin.

68 Toinen valitusperuste on näin ollen hylättävä.

Kolmas valitusperuste

Asianosaisten lausumat

69 Komissio katsoo, ettei unionin yleinen tuomioistuin perustellut riittävästi riidanalaisen päätöksen 2 artiklan b alakohdan 2 alakohdan kumoamista. Sen mukaan unionin yleinen tuomioistuin lausui ultra petita asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohtaan perustuvasta 10 prosentin enimmäismäärästä, joka laskettiin yksinomaan Aquatisin ja Simplexin yhteisten liikevaihtojen perusteella, koska valituksen vastapuolet eivät olleet vedonneet tällaiseen perusteeseen.

70 Valituksen vastapuolet eivät komission mukaan myöskään vedonneet asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan rikkomiseen kirjallisissa huomautuksissaan eivätkä suullisessa käsittelyssä unionin yleisessä tuomioistuimessa. Komissio katsoo näin ollen, että unionin yleinen tuomioistuin loukkasi kontradiktorisen menettelyn periaatetta ja oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin koskevaa periaatetta. Valituksenalaisessa tuomiossa ei näin ollen voitu laillisesti todeta minkäänlaista virhettä sakon osan laskemisessa riidanalaisen päätöksen 2 artiklan b alakohdan 2 alakohdassa, minkä vuoksi se on myös kumottava tämän osalta.

71 Valituksen vastapuolet kiistävät komission perustelut ja vaativat tämän valitusperusteen hylkäämistä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

72 Valituksenalaisen tuomion 123 ja 124 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin selitti laskentatavan, jota käytettiin Aquatisille ja Simplexille määrätyn ja riidanalaisen päätöksen 2 artiklan b alakohdan 2 alakohdassa mainitun sakon 2,04 miljoonan euron määrään päätymiseksi.

73 Valituksenalaisen tuomion 123 kohdasta ilmenee, että 100,8 miljoonan euron määrä komission riidanalaisessa päätöksessä Aalbertsille määräämänä sakkona oli tärkeä tekijä kyseisessä laskennassa. Kyseisen määrän häviäminen Aalbertsille määrätyn sakon kumoamisen vuoksi merkitsi sitä, että riidanalaisen päätöksen 2 artiklan b alakohdan 2 alakohdassa hyväksytty määrä oli väistämättä virheellinen, minkä vuoksi sen kumoaminen oli perusteltua.

74 Unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 125 kohdassa muistutuksena esittämä toteamus siitä, että IMI oli jaettu useaksi erilliseksi yksiköksi ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä, on ylimääräinen toteamus eikä sillä voida muuttaa edellisessä kohdassa tehtyä päätelmää.

75 Kolmas valitusperuste on näin ollen hylättävä.

76 Koska kaikki valitusperusteet on hylätty, valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

Liitännäisvalituksen tarkastelu

77 On todettava, että valituksen vastapuolet esittivät liitännäisvalituksen siinä tapauksessa, että unionin tuomioistuin hyväksyy komission valituksen. Tämän tuomion 76 kohdasta kuitenkin ilmenee, että unionin tuomioistuin hylkäsi komission valituksen.

78 Liitännäisvalitusta ei näin ollen tarvitse tutkia.

Oikeudenkäyntikulut

79 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdassa määrätään, että jos valitus on perusteeton, unionin tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista.

80 Saman työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan, jota sovelletaan valituksen käsittelyyn työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Aalberts, Aquatis ja Simplex ovat vaatineet komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska komissio on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan tässä oikeusasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Päävalitus hylätään.

2) Liitännäisvalitusta ei ole syytä tutkia.

3) Euroopan komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset